

Hoe verder na het invullen van de gids Zelfevaluatie Palliatieve Zorg

onderwijsmateriaal m.b.t. Kwaliteitskader beschikbaar op Palliaweb¹, een selectie²

versie: maart 2021

Onderstaande geeft een selectie van materialen die van dienst kunnen zijn nadat de Zelfevaluatie is gedaan en er behoefte is aan verdieping c.q. scholing over specifieke onderwerpen in een team. Deze selectie en andere onderwerpen uit het Kwaliteitskader zijn te vinden op www.palliaweb.nl/onderwijs. De rubrieken 1-10 komen overeen met de indeling van de Zelfevaluatiegids. Dit is een levend document en geheel of op onderdelen vrij te gebruiken naar de wensen van het eigen netwerk.

Dit document is opgesteld door de landelijke werkgroep zelfevaluatie van Fibula in samenspraak met het werkgebied Leren & Praktijk van PZNL.

Voor algemene informatie over Kwaliteitskader palliatieve zorg Nederland: gebruik de linkjes naar het Kwaliteitskader en aanverwante materialen onder Downloads op Palliaweb.

1. Kernwaardes en principes

- [Animatie Kwaliteitskader palliatieve zorg](#); in 2 minuten een beknopte samenvatting van het Kwaliteitskader palliatieve zorg Nederland (2017).
- [Zorgproces-schema patiënt in palliatieve zorg](#); een visuele samenvatting van het Kwaliteitskader palliatieve zorg Nederland, het maakt de stappen van de patiënt in de palliatieve zorg zichtbaar.
- [Meetinstrumenten in de palliatieve zorg](#); meetinstrumenten die kunnen worden ingezet in de zorg voor de individuele patiënt in alle stadia van de palliatieve fase op alle locaties van zorg; onderdeel van het Kwaliteitskader palliatieve zorg Nederland.
- [Workshop Introductie palliatieve zorg](#) met onderdeel 4 over Meetinstrumenten; om zelf te organiseren met als docent een specialist pz/consulent pz.

2. Markering

- [Animatie Markering van de palliatieve fase](#); in 2 minuten een beknopte samenvatting van het markeren van de palliatieve fase en aandacht voor SPICT.NL.
- [Workshop Introductie palliatieve zorg](#) met onderdeel 3 over Markeren; om zelf te organiseren met als docent een specialist pz/consulent pz.
- [Vragenlijst Palli](#); helpt bij het markeren van de palliatieve fase voor mensen met een verstandelijke beperking; een vragenlijst als instrument.
- [Meetinstrumenten in de palliatieve zorg](#); meetinstrumenten, die kunnen worden ingezet in de zorg voor de individuele patiënt in alle stadia van de palliatieve fase op alle locaties van zorg; onderdeel van het Kwaliteitskader palliatieve zorg Nederland. Voor de fysieke dimensie zijn dit functionele status, kortademigheid, klachten van de mond, ondervoeding, pijn en vermoeidheid.
- [Workshop Introductie palliatieve zorg](#) met onderdeel 2 over Markeren stervensfase en hoe praktisch te handelen; om zelf te organiseren met als docent een specialist pz/consulent pz.

---

¹ de onderstreepte tekst geeft de link aan naar de websitepagina

3. Gezamenlijke besluitvorming

- Workshop Gezamenlijke besluitvorming; om zelf te organiseren met als docent een specialist pz/consulent pz.
- Samen beslissen: de dialoog tussen arts en patiënt; een video van een minicollege (9 min.) over de dialoog en de stappen van gedeelde besluitvorming.

4. Proactieve zorgplanning

- Tijdig praten over het levenseinde; handreiking met aanknopingspunten voor artsen om het gesprek met de patiënt aan te gaan over wensen en verwachtingen rond het einde van het leven.
- Workshop Zorg rondom het einde van het leven met onderdeel 1 over Tijdig spreken levenseinde, welk moment is geschikt; om zelf te organiseren met als docent een specialist pz/consulent pz.
- Goed voorbeeld: Proactieve palliatieve zorgplanning behoort tot het Verbeterprogramma Palliatieve Zorg (2012-2016) van ZonMw.
- Checklist palliatieve zorg voor mensen met een verstandelijke beperking; een hulpmiddel bij advance care planning.

5. Symptoomlast op de 4 dimensies

Algemene vragen bij symptoomlast op de 4 dimensies

- Workshop Zorg rondom het einde van het leven met onderdeel 'Meestvoorkomende symptomen in destervensfase'; om zelf te organiseren met als docent een specialist pz/consulent pz.
- Meetinstrumenten in de palliatieve zorg; meetinstrumenten, gericht op fysiek, psychisch, sociaal en multidimensionaal, die kunnen worden ingezet in de zorg voor de individuele patiënt in alle stadia van de palliatieve fase op alle locaties van zorg; onderdeel van het Kwaliteitskader palliatieve zorg Nederland.

5.1 Fysieke dimensie

- I-HARP; hulpmiddel bij het identificeren van patiënten met HARrtfalen met Palliatieve zorgbehoeften, bevat een signaleerfunctie en geeft tips.
- Meetinstrumenten in de palliatieve zorg; voor de fysieke dimensie zijn dit functionele status, kortademigheid, klachten van de mond, ondervoeding, pijn en vermoeidheid.

5.2 Psychische dimensie

- Animatie Delier in de palliatieve fase geeft een beknopte samenvatting over delier in de palliatieve fase.
- Meetinstrument DOS-schaal bevat observaties van verbaal en non-verbaal gedrag die symptomen van delier weergeven.
- Meetinstrumenten in de palliatieve zorg; voor de psychische dimensie zijn dit angst, somberheid, vermoeidheid.

5.3 Sociale dimensie

- Meetinstrumenten in de palliatieve zorg; voor de sociale dimensie is dit monitoren belasting mantelzorg.

5.4 Spirituele dimensie

- Zingeving in de palliatieve zorg; animatie met aandacht voor het Diamantmodel, wat het is en hoe het werkt.
- Zingeving in de palliatieve zorg (leerwerkplaats); deze leerwerkplaats (e-learning) geeft handvatten om vragen en dilemma's op het gebied van spiritualiteit en zingeving te herkennen en te begeleiden.

6. Deskundigheid

- Methodiek Besluitvorming in de palliatieve fase helpt zorgprofessionals (multidisciplinair) adequaat te reageren op problemen, situaties en symptomen die zich voordoen.
- Methodiek Signalering in de palliatieve fase helpt verzorgenden bij het signaleren, interpreteren en verwoorden

van de belangrijkste zorgproblemen van zorgvragers (incl. dementie). Materialen: set signaleringkaarten en werkblok, en een implementatietraining om de methodiek eigen te maken.

- Handreiking implementatie Signalering in de palliatieve fase; het opzetten van een implementatieplan binnen de organisatie met daarbij een format implementatieplan.
- Zorgpad Stervensfase; instrument om de kwaliteit van zorg in de stervensfase te optimaliseren; een zorgdossier, checklist en evaluatie-instrument
  - Handreiking implementatie Zorgpad Stervensfase; ondersteuning bij het schrijven van een implementatieplan om het Zorgpad Stervensfase in de instelling te implementeren.
  - Lesmodule interne training Zorgpad Stervensfase; voor zorgverleners over het gebruik van het instrument en de toepassing van het zorgpad; om binnen de eigen instelling/netwerk zelf te geven.
  - Kennisclip (6.34 min.) over het inzetten van het zorgregistratie-instrument Zorgpad Stervensfase in de terminale fase.
- Workshop Effectieve communicatie bestaat uit de onderdelen 'Actiefluisteren, Stiltes en Empathie'; om zelf te organiseren met als docent een specialist pz/consulent pz.
- Effectieve communicatie tussen huisarts en patiënt in de palliatieve zorg; vragen en stellingen over Aanwezigheid, Actuele onderwerpen aan de orde stellen en Anticiperen op diverse scenario's (AAA-items) te gebruiken als hulpmiddel om te overdenken individueel of met collega's te bespreken.
- Workshop Complexe omstandigheden; over arts-patiënt relatie, overbehandeling versus palliatieve onderbehandeling voor artsen en andere zorgbehandelaars; om zelf te organiseren met als docent een specialist pz/consulent pz.
- 'In gesprek overleven en dood'; over passende zorg verlenen in de laatste levensfase van migranten, video's in vier talen, Pharos biedt meer materiaal.

7. Coördinatie en continuïteit

8. Netwerk

9. Individueel zorgplan

- Zie bij 4. Proactieve zorgplanning

10. Evenwichtige zorgverleners

- Workshop Evenwichtige zorgverlener; over risicofactoren, burn-out signalen, diverse meetinstrumenten voor persoonlijk balans, werken aan persoonlijke en teambalans te gebruiken in teamverband; om zelf te organiseren met als docent een specialist pz/consulent pz.
- CURA-instrument ondersteunt zorgverleners bij de omgang met 'morele stress', de belasting die je ervaart wanneer je twijfelt aan goede zorgverlening; te gebruiken individueel maar ook tijdens intervisie of teamoverleg.